

* 12. Bornsjön

Bornsjöns naturreservat rymmer ett stort och varierat landskap sydväst om Stockholm, strax bortom storstadens höghusrand. I norr gränsar reservatet till Mälaren. Centralt i området ligger Bornsjön omgiven av djupa skogar och gods och gårdar i ett levande kulturlandskap med en lång och intressant historia.

Bornsjöns omgivning erbjuder möjlighet till alltifrån cykelturer på slingrande småvägar och vandringar i lummiga skogar till söndagsutflykter i ek-

hagarna. Söder om sjön löper en elva kilometer lång naturstig. En lämplig start- och målpunkt för naturstigen är det gamla gatstensbrottet vid Bergaholm. Bara naturstigen kan vara värd en egen dagsutflykt, men det finns mycket mer att upptäcka.

Sturehofs säteri ligger vackert vid Mälarens södra strand. Herrgården, vars bebyggelse härrör från slutet av 1600-talet, ägs av Stockholms stad. Slottet är omgivet av en vacker park. Sydväst om Sturehov ligger den lilla fornborgen Skansberget med utsikt över Bornsjön. Ett stort område med lövskog sträcker sig längs Mälarstranden österut från Sturehov. Här är vårfloran rik med mängder av vitsippor och blåsippor och även gulsippa, vårlök, desmeknopp och stor nunneört.

Längst ut på Männö i reservatets östra del finns en annan fornborg som är värd ett besök. Hit kan man ta sig på en smal stig. Färden går genom högstammig granskog och partier av frodiga ormbunksrika alkärr. Diken och små gläntor visar att delar av skogen brukades som åker och äng för bara 100 år sedan. Större delen av Männö består av en stor isälvsavlagring med mäktiga dödisgröpar (läs mer på sid 23).

Våtmark och bronsåldersröse

Söder om Skårby gård och gamla Södertäljevägen ligger Skårbydammen, en återskapad

våtmark. Dammen anlades 1990 för att fånga upp näringsämnen från åkermarken runt om, men också för att gynna fågellivet. Från parkeringen vid vägen har man god överblick över sjöns fågelliv och kan se arter som stjärtand, skedand och svarthakedop-ping.

Vid Skårby finns ett av traktens magni-fika bronsåldersrösen. Det ligger på ett karaktäristiskt sätt högst uppe på ett berg med vidsträckt utsikt över Bornsjöbygden.

Storlom och gräshoppsångare

Den skygga storlommen trivs med att Born-sjön är fredad som reservvattentäkt och flera par brukar häcka i sjön. Bivräk, fiskgju-se och storskrake syns också i området. När gräshoppsångaren upptäcktes som häckan-de fågel i Stockholms län på trettioalet var det i en våtmark norr om Bergaholm. Man kan höra dess monotont svirrande sång om man passerar en tidig junimorgon. *

FAKTA

Bornsjöns naturreservat sträcker sig in i tre kommuner; Salem, Botkyrka och Södertälje. Reservatet är stort (3 820 hektar landyta) och bildades 1995. Vattenskyddsområdet är äldre. Bornsjön med omgivningarna köptes av Stockholms stad redan vid sekelskiftet 1900 för att skydda stadens reserv-vattentäkt. Skjutfältet i väster är oftast öppet för allmänheten. **Sturehovs slott** är öppet för allmänheten. Visningar sönda-gar under sommarhalvåret. Slottscaféet har öppet dagligen utom måndagar sommartid, på helger året om. Information, telefon 08-530 282 40 samt www.sturehof.se. Reservatet ägs och förvaltas av Stockholm Vatten, www.stockholm.vatten.se.

VÄGBESKRIVNING

Buss 708 från Hallunda T-banestation eller Rönninge pendel-tågsstation till hållplats Norsborgsvägen (därifrån 3 km till fots till Sturehovs slott) eller om du vill ta dig till naturstigen, hållplats Salems kyrka. Alternativt, om du besöker reservatets västra del, buss 751 till Brunnäng centrum från Södertälje central, byte till buss 750 mot Höganärsby, hållplats Ladvik. **Med bil** via E4 från Stockholm mot Södertälje, efter Hallunda, ta avfarten Tumba/Alby. Ta sedan vänster mot Södertälje på gamla Södertäljevägen för att ta dig in i området. Från söder kan du välja avfarten mot Salem/Rönninge och ta vänster under E4 in i området.